

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานด้านอุตสาหกรรมบริการสาขาการบริการ โรงแรมและที่พักในประชาคมอาเซียนสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)
  - 2.1 ความหมายของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
  - 2.2 จุดมุ่งหมายของวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
  - 2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน
  - 2.4 ลักษณะเฉพาะของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
  - 2.5 ข้อดีและข้อจำกัดของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารสอน
  - 3.1 ความหมายของการสื่อสารสอน
  - 3.2 ประเภทของการสื่อสารสอน
  - 3.3 วัตกรรมการเรียนรู้
  - 3.4 ความหมายของนวัตกรรมและนวัตกรรมการศึกษา
  - 3.5 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
  - 3.6 ประเภทของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
  - 3.7 ประโยชน์จากการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
  - 3.8 แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกกิจกรรม
  - 3.9 ประโยชน์ของแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกกิจกรรม
4. ทักษะภาษาอังกฤษ
  - 4.1 ทักษะการฟัง
    - 4.1.1 ระดับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ
    - 4.1.2 การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ
  - 4.2 ทักษะการพูด
    - 4.2.1 ระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

- 4.2.2 การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ
- 4.3 การวัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษ
  - 4.3.1 ลักษณะของการวัดและประเมินผล
  - 4.3.2 ประเภทของการวัดและประเมินการเรียนรู้
- 5. แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานด้านอุตสาหกรรมบริการสาขาการบริการโรงแรมและที่พักในอาเซียน
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษ

การสอนภาษาอังกฤษนั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญเพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ และเป็นเครื่องมือในการยกระดับความรู้ความสามารถของตนเอง กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาความรู้ สร้างทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540)

วิวัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี เริ่มจากวิธีการสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar-Translation Method) วิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การจดจำกฎไวยากรณ์และคำศัพท์ ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายของไวยากรณ์และศัพท์ทันที แต่ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้พูดในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการสอนวิธีนี้ไม่เน้นทักษะด้านการฟังและพูดเลย ต่อมาจึงมีความพยายามที่จะหาวิธีการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการฟังมากขึ้น จึงทำให้เกิดวิธีการสอนแบบตรง (Direct Method) วิธีการสอนนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านการฟังและพูดโดยใช้เจ้าของภาษาเป็นผู้สอน แต่วิธีการสอนแบบนี้มุ่งเน้นเฉพาะการฟังและพูดเท่านั้น ไม่ได้เน้นทักษะด้านอื่น จากนั้นจึงเกิดวิธีการสอนแบบฟัง-พูด (Audio-Lingual Method) ซึ่งเป็นไปตามการสอนธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษา คือ เริ่มจากการฟังและพูด โดยการให้ผู้เรียนฝึกพูดรูปแบบประโยคซ้ำ ๆ แต่การฝึกซ้ำแล้วซ้ำอีกทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษข้างต้นจะเห็นได้ว่ายังไม่สามารถทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นการปฏิบัติงาน (Task-Based Approach) ซึ่งเป็นวิธีการสอนภาษาอังกฤษที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการปฏิบัติจริง โดยภาษาที่เรียนมีความใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง มุ่งเน้นความหมายในการสื่อสารมากกว่ารูปแบบภาษา เมื่อผู้เรียนเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง รวมทั้งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาจากการที่ผู้เรียนทำงานปฏิบัติตามที่ครูผู้สอน (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ 2555)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)

2.1 ความหมายของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียนเป็นหลัก มีการจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่อ่าน การจับใจความสำคัญ การทำความเข้าใจ การจดจำ และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้

2.2 จุดมุ่งหมายของวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายของวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, 2532) การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นหลักสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ผู้สอนต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงความมุ่งหมายของการเรียนและการฝึกใช้ภาษา เพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน
- 2) การสอนภาษาโดยแยกเป็นส่วนๆ ไม่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการสอนในลักษณะบูรณาการในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องใช้ทักษะหลายๆ ทักษะรวม ๆ กันไป ผู้เรียนควรจะได้ฝึกฝนและใช้ภาษาในลักษณะรวม
- 3) ต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษา ซึ่งกิจกรรมควรมีลักษณะเหมือนในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด
- 4) ต้องให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษามากๆ การที่ผู้เรียนจะสามารถใช้เพื่อการสื่อสารได้นั้น นอกจากผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมการใช้ภาษาดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีโอกาสได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ให้มากที่สุดที่จะเป็นไปได้
- 5) ผู้เรียนต้องไม่กลัวว่าจะใช้ภาษาผิด แนวการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (Use) มากกว่าวิธีใช้ภาษา (Usage) นอกจากนี้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) เป็นอันดับแรก ส่วนความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) ก็ควรคำนึงด้วยเช่นกัน

การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมุ่งเน้นที่จะพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษา (Use) ตามความมุ่งหมายในสถานการณ์ต่างๆ และแม้จะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) แต่ไม่ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษา (Accuracy) การเรียนการสอนในลักษณะนี้จึงเน้นการทำกิจกรรมเพื่อฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงให้มากที่สุด

2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

1) ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) ในขั้นนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยจะมุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและรูปแบบภาษาที่ใช้กันจริงโดยทั่วไป

2) ขั้นการปฏิบัติ (Practice) ในขั้นนี้ครูจะให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่จะเพิ่งเรียนรู้ใหม่จากการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการฝึกควบคุมหรือชี้นำ (Controlled Practice/Directed Activities) โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึก ไปสู่การฝึกที่แบบค่อย ๆ ปล่อยให้ทำเองมากขึ้น ในการฝึกนั้น ครูจะเริ่มการฝึกปากเปล่า (Oral) ซึ่งเป็นการพูดแบบง่าย ๆ ก่อน จนได้รูปแบบภาษา แล้วค่อยเปลี่ยนสถานการณ์ที่ล้วนแต่สร้างขึ้นภายในห้องเรียนทั้งนั้น เพื่อฝึกการใช้โครงสร้างประโยคตามบทเรียน นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนควบคู่ไปด้วย แต่ไม่ควรใช้เวลามากนัก ต่อจากนั้นจึงฝึกด้วยการเขียน (Written) เพื่อเป็นการฝึกความแม่นยำในการใช้

3) ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) ถือเป็นขั้นที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเปรียบเสมือนการถ่ายโอนการเรียนรู้ภาษาจากสถานการณ์ในชั้นเรียนไปสู่การนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียน

2.4 ลักษณะเฉพาะของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีลักษณะเฉพาะ 4 ประการ (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ 2555) ได้แก่

1) เป้าหมายของการสอนเน้นไปที่องค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการสื่อสาร ไม่จำกัดอยู่ภายในกรอบของเนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์

2) เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมาเพื่อนำผู้เรียนไปสู่การใช้ภาษาอย่างแท้จริงตามหน้าที่ของภาษา

3) ความคล่องแคล่วและความถูกต้อง เป็นหลักการเสริมอยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสาร

4) ผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาได้อย่างมีความเข้าใจและสร้างสรรค์ ภายในบริบทที่ไม่เคยมีการฝึกมาก่อน

2.5 ข้อดีและข้อจำกัดของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ข้อดี

- 1) ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ ทางภาษาได้สมจริงตามสถานการณ์ต่าง ๆ
- 2) ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพราะได้เรียนสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
- 3) ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในบทบาทผู้นำและผู้ตามของกลุ่ม
- 4) ผู้เรียนได้ฝึกการคิดในการเรียนมากขึ้น เพราะลักษณะของกิจกรรมส่วนใหญ่ จะเป็นกิจกรรมการแก้ปัญหา

ข้อจำกัด

- 1) วิธีการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ ต้องการผู้สอนที่มีความสามารถในการจัดสื่อ กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกกิจกรรมทางภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มาก
- 2) วิธีการสอนนี้จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องใช้ความอดทนมากเพราะในขณะที่ทำกิจกรรม ผู้เรียนอาจขาดวินัย และไม่พยายามใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารซึ่งผู้สอนต้องคอยให้ความช่วยเหลือดูแล และคอยกระตุ้นการใช้ภาษาของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา
- 3) เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเด็ก

กล่าวโดยสรุป แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เป็นวิธีการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งวิธีสอนในลักษณะนี้จะให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเท่านั้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการสอน

สื่อการสอนเป็นสิ่งที่สามารถช่วยประโยชน์ได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน สำหรับผู้เรียนแล้วสื่อเป็นสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น ทำให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้น ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว สื่อมีส่วนช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกสนานและไม่รู้สึกรู้สีก่อนหน้าการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น สื่อสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน นอกจากนี้ สื่อยังสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการ

ใช้สื่อเหล่านั้น และเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล (กิดานันท์ มลิทอง, 2540).

สำหรับผู้สอน การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศในการสอนให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย สื่อเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง และยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

การเลือกสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญ โดยในการเลือกสื่อ ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนให้แน่นอนเสียก่อน เพื่อใช้วัตถุประสงค์นั้นเป็นตัวชี้้นำในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีหลักการอื่น ๆ เพื่อประกอบการพิจารณา คือ

1. สื่อมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอนเลือก
2. สื่อมีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มากที่สุด
3. สื่อที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
4. สื่อมีวิธีการใช้ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป
5. สื่อมีคุณภาพเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจนเป็นจริง มีราคาไม่แพงเกินไป หรือถ้า

จะผลิตควรคุ้มกับเวลาและการลงทุน

3.1 ความหมายของสื่อการสอน

Heinich และคณะ (1996 อ้างในสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร) Heinich เป็นศาสตราจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีระบบการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยอินเดียนา (Indiana University) ให้คำจำกัดความคำว่า "Media" ไว้ว่า "Media is a channel of communication." ซึ่งหมายถึง "สื่อ คือช่องทางในการติดต่อสื่อสาร" Heinich และคณะยังได้ขยายความเพิ่มเติมอีกว่า "Media มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน มีความหมายว่า ระหว่าง (Between) หมายถึง อะไรก็ตามซึ่งทำการบรรทุกหรือนำพาข้อมูลหรือสารสนเทศ สื่อเป็นสิ่งที่อยู่ระหว่างแหล่งกำเนิดสารกับผู้รับสาร

A. J. Romiszowski (1992 อ้างในสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร) ศาสตราจารย์ทางด้าน การออกแบบ การพัฒนา และการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยซิริาคิวส์ (Syracuse University) ให้คำจำกัดความคำว่า "Media" ว่า "the carriers of messages, from some transmitting source (which may be a human being or an inanimate object) to the receiver of the message (which in

our case is the learner)" ซึ่งแปลว่า "ตัวนำสารจากแหล่งกำเนิดของการสื่อสาร (ซึ่งอาจจะเป็นมนุษย์หรือวัตถุที่ไม่มีชีวิต) ไปยังผู้รับสาร (ซึ่งในกรณีของการเรียนการสอนก็คือ ผู้เรียน)"

ซัยยัค พรหมวงศ์ (2520) ให้ความหมายของ สื่อการสอน ว่าหมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่ง หรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงกล่าวได้ว่า สื่อการสอน (Instructional Media) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางสำหรับการสอนของครูไปถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี สื่อที่นำมาใช้ในการสอนอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของที่มีตัวตน หรือไม่มีตัวตนก็ได้ เช่น วัตถุสิ่งของตามธรรมชาติ ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ วัตถุสิ่งของที่ประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นสำหรับการสอน คำพูดท่าทาง วัสดุ เครื่องมือสื่อสาร กิจกรรมหรือกระบวนการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ

3.2 ประเภทของสื่อการสอน

Robert E. de Kieffer (อ้างใน นริศรา โพธิ์ขำ, 2550) แบ่งประเภทของสื่อการสอนออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะการใช้สื่อความหมายทางเสียงและภาพ เรียกว่า "สื่อโสตทัศน" (Audiovisual Materials) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัสดุที่ไม่ต้องฉาย ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ กราฟ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ กระดาษสาธิต ลูกโลก กระดานชอล์ค กระดานนิเทศ กระดานแม่เหล็ก การแสดงบทบาท นิทรรศการ การสาธิต และการทดลอง เป็นต้น
2. วัสดุฉายและเครื่องฉาย ได้แก่ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพโปร่งใส ภาพทึบ ภาพยนตร์ และเครื่องฉายต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ และฟิล์มสตริป เครื่องฉายกระจกภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายภาพจุลทัศน์ เป็นต้น

ในปัจจุบันมีสื่อโสตเพิ่มขึ้นมากจากที่ Robert E. de Kieffer ได้กล่าวไว้รวมเป็นทั้ง 3 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สื่อไม่ใช้เครื่องฉาย (Nonprojected Materials) เป็นสื่อที่ใช้การทางทัศนโดยไม่ต้องใช้เครื่องฉายร่วมด้วย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สื่อภาพ (Illustrative materials) เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหา เช่น ภาพกราฟิก กราฟ แผนที่ ของจริง ของจำลอง กระดานสาธิต (Demonstration Boards) ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา เช่น กระดานชอล์ค กระดานนิเทศ กระดานแม่เหล็ก กระดานผ้าสำลี ฯลฯ และกิจกรรม (Activities)

2. สื่อเครื่องฉาย (Projected and Equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสื่อสารด้วยภาพหรือทั้งภาพทั้งเสียง อุปกรณ์มีทั้งแบบฉายตรงและฉายอ้อมเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุ

แต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะอุปกรณ์นั้นเพื่อให้เป็นภาพปรากฏขึ้นบนจอเช่นเครื่องฉายข้ามศีรษะใช้กับแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ ใช้กับแผ่นฟิล์มสไลด์ หรือให้ทั้งภาพและเสียง เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ฟิล์ม เครื่องเล่นดีวีดีใช้กับวีซีดีและดีวีดี เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจรวมเครื่องถ่ายทอดสัญญาณ คือ เครื่องแอลซีดีที่ใช้ถ่ายทอดสัญญาณจากคอมพิวเตอร์หรือเครื่องเล่นวีซีดี เข้าไว้ในเครื่องด้วยเพื่อนำสัญญาณภาพจากอุปกรณ์เหล่านั้นขึ้นจอภาพ

3. สื่อเสียง (Audio Materials and Equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสื่อสารด้วยเสียง อุปกรณ์เครื่องเสียงจะใช้ถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุแต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะกับอุปกรณ์นั้นเพื่อเป็นเสียงให้ได้ยิน เช่น เครื่องเล่นซีดีใช้กับแผ่นซีดี เครื่องเล่นบันทึกเทปใช้กับเทปเสียง หรืออาจเป็นอุปกรณ์ในการถ่ายทอดสัญญาณเสียงดังเช่นวิทยุที่รับสัญญาณเสียงจากแหล่งส่งโดยไม่ต้องใช้วัสดุใด ๆ ในการนำเสนอสื่อเสียง

Edgar Dale (1969) ได้จำแนกสื่อออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้อยู่ในตัวมองจำแนกย่อยได้ 2 ลักษณะ
  - 1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ
  - 1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเองต้องอาศัยอุปกรณ์ช่วย เช่น แผ่นซีดี ฟิล์มภาพยนตร์ สไลด์
2. สื่อประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านทำให้ข้อมูลถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน
3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน

3.3 นวัตกรรมการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 ดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

จากสาระตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ได้หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.4 ความหมายของนวัตกรรมและนวัตกรรมทางการศึกษา

“นวัตกรรม” หมายถึงความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้น ได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทำให้ประหยัดเวลาและแรงงานได้อีกด้วย

คำว่า “นวัตกรรม” เป็นคำที่ค่อนข้างใหม่ในวงการการศึกษาไทย คำนี้เป็นศัพท์บัญญัติของคณะกรรมการพิจารณาศัพท์วิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มาจากคำในภาษาอังกฤษคือคำว่า Innovation คำกริยาคือ innovate แปลว่า ทำใหม่ เปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ ในภาษาไทยเดิมใช้คำว่า “นวกรรม” ต่อมาพบว่าคำนี้มีความหมายคลาดเคลื่อน จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า นวัตกรรม หมายถึงการนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมจากวิธีการที่ทำอยู่เดิม เพื่อให้ใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้นไม่ว่าวงการหรือกิจการใด ๆ ก็ตาม เมื่อมีการนำเอาความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิมาก็เรียกได้ว่าเป็นนวัตกรรม ของวงการนั้น ๆ เช่นในวงการศึกษานำเอามาใช้ ก็เรียกว่า “นวัตกรรมการศึกษา” (Educational Innovation) สำหรับผู้ที่กระทำ หรือนำความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มาใช้นี้ เรียกว่าเป็น “นวัตกรรม” (Innovator)

ทอมัส ฮิวส์ (Thomas Hughes) ได้ให้ความหมายของ “นวัตกรรม” ว่าเป็นการนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือ ได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้ว เริ่มตั้งแต่การคิดค้น (Invention) การพัฒนา (Development) ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปของ โครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project) แล้วจึงนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2521) ได้ให้ความหมายคำว่า “นวัตกรรม” ไว้ว่าหมายถึง วิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ที่แปลกไปจากเดิมโดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นพบวิธีการใหม่ ๆ หรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมและสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้รับการทดลอง และพัฒนาจนเป็นที่เชื่อถือได้แล้วว่าได้ผลดีในทางปฏิบัติ ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จรูญ วงศ์สายัณห์ (2520) ได้กล่าวถึงความหมายของ “นวัตกรรม” ว่าในภาษาอังกฤษ ความหมายของคำว่านวัตกรรมมีความแตกต่างกัน 2 ระดับ โดยทั่วไป นวัตกรรม หมายถึง ความพยายามใด ๆ จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดก็ตามที่เป็นไปเพื่อจะนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ทำอยู่เดิมแล้ว กับอีกระดับหนึ่งซึ่งวงการวิทยาศาสตร์แห่งพฤติกรรมได้พยายามศึกษาถึงที่มา ลักษณะ กรรมวิธี และผลกระทบที่มีอยู่ต่อกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง คำว่า นวัตกรรม มักจะหมายถึง สิ่งที่ได้นำความเปลี่ยนแปลงใหม่เข้ามาใช้ได้ผลสำเร็จและแผ่กว้างออกไป จนกลายเป็นการปฏิบัติอย่างธรรมดาสามัญ

นรเดช มานะจตุ (2551) นำเสนอถึงนวัตกรรมว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีกระบวนการของนวัตกรรม ส่วนการทำงานใด ๆ ที่มีการกระทำเป็นปกติวิสัย หรือ เป็นที่ยอมรับและใช้กันโดยทั่วไปแล้ว ไม่ถือว่าเป็นนวัตกรรม นักการศึกษานักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงกระบวนการของนวัตกรรม ซึ่งสรุปได้เป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การประดิษฐ์คิดค้น (Invention) เป็นระยะที่มีการคิดสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ วิธีการใหม่หรือสิ่งใหม่ หรือเป็นการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม แนวคิดเดิม วิธีการเดิมหรือสิ่งเดิม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพงาน ทันสมัย ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานให้สูงขึ้น

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development) เป็นระยะที่นำสิ่งที่คิดค้นในระยะเวลาที่ 1 มาทำการทดลองใช้ เพื่อที่จะดูว่าสิ่งที่คิดค้นนั้น มีประสิทธิภาพจริงและน่าเชื่อถือแค่ไหน และอาจจะปรับปรุงพัฒนาจนกว่าจะมีประสิทธิภาพที่น่าเชื่อถือซึ่งการทดลองบางลักษณะอาจจะอยู่ในรูปโครงการทดลองปฏิบัติก่อน หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า โครงการนำร่อง (Pilot Project)

ระยะที่ 3 การนำไปใช้ (Implementation) เป็นระยะที่สืบเนื่องจากระยะที่ 2 เมื่อมีการทดลองและพัฒนาจนมีประสิทธิภาพที่น่าเชื่อถือ ก็นำสิ่งใหม่นี้ไปใช้ในสภาพการณ์จริง ในระบบงานจริงซึ่งไม่เคยปฏิบัติมาก่อนถ้าระบบกระบวนการของนวัตกรรมดำเนินมาถึงระยะที่ 3 แล้วจริงจะถือว่าเป็นนวัตกรรมขั้นสมบูรณ์

จึงกล่าวได้ว่านวัตกรรมและนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ หรือกระบวนการใหม่ที่จะช่วยให้การศึกษา และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูง และเกิดแรงจูงใจในการเรียน ในปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมในการจัดการศึกษาหลายอย่าง เช่น การเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Aids Instruction) การใช้แผ่นวีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นต้น

3.5 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

สื่อการเรียนการสอนประเภท “คอมพิวเตอร์ช่วยสอน” (Computer Assisted Instruction) หรือ ซีเอไอ (CAI) เป็นสื่อประเภทหนึ่งซึ่งสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคุณสมบัติในการนำเสนอแบบหลายสื่อ (Multimedia) ด้วยคอมพิวเตอร์ และการเรียนที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือเป็นเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ผู้เรียน

นัยนา เอกบุรณวัฒน์ (2539) ให้ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือโปรแกรมช่วยสอนคือสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนอันหนึ่ง CAI คล้ายกับสื่อการสอนอื่น ๆ เช่น วิดีโอช่วยสอน บัตรคำช่วย

สอน โปรแกรมช่วยสอน แต่คอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะดีกว่าตรงที่ตัวสื่อการสอน ซึ่งก็คือคอมพิวเตอร์นั้น สามารถโต้ตอบกับนักเรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นการรับคำสั่งเพื่อมาปฏิบัติ ตอบคำถามหรือไม่เช่นนั้นคอมพิวเตอร์ก็จะป้อนคำตอบ

ศิริชัย สงวนแก้ว (2534) ให้ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI : Computer Assisted Instruction) ว่าหมายถึง การประยุกต์นำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอน โดยมีการพัฒนาโปรแกรมขึ้นเพื่อนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเสนอแบบตัวต่อ (Tutorial) แบบจำลองสถานการณ์ (Simulations) หรือแบบการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นต้น การเสนอเนื้อหาดังกล่าวเป็นการเสนอโดยตรงไปยังผู้เรียนผ่านทางจอภาพหรือเป็นพิมพ์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม วัสดุทางการสอน คือ โปรแกรม หรือ Courseware ซึ่งปกติจะถูกจัดเก็บไว้ในแผ่นดิสก์หรือหน่วยความจำของเครื่องพร้อมที่จะเรียกใช้ได้ตลอดเวลา การเรียนในลักษณะนี้ ในบางครั้งผู้เรียนจะต้องโต้ตอบ หรือตอบคำถามเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยกราฟิก การตอบคำถามจะถูกประเมินโดยคอมพิวเตอร์ และจะเสนอแนะขั้นตอนหรือระดับในการเรียนขั้นต่อไป กระบวนการเหล่านี้เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์

Hannafin & Peck (1988) ให้ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือ CAI คือ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมการเรียน การเรียนการสอนที่ผ่านคอมพิวเตอร์ประเภทใดก็ตาม กล่าวได้ว่าเป็นคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือ CAI มีคำที่ใช้ในความหมายเดียวกันกับ CAI ได้แก่ Computer-Assisted Learning (CAL) Computer-aided Instruction (CaI) และ Computer-aided Learning (CaL) เป็นต้น

วุฒิชัย ประสารสอน (2543) ให้ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือบทเรียนซีเอไอ (Computer-Assisted Instruction; Computer-Aided Instruction : CAI) คือ การจัดโปรแกรมเพื่อการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อช่วยถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ไปสู่ผู้เรียน และปัจจุบันได้มีการบัญญัติศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อนี้ว่า “คอมพิวเตอร์ช่วยการสอน”

ดังนั้นความหมายของ “คอมพิวเตอร์ช่วยสอน” หรือ CAI คือ การนำคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือสร้างให้เป็น โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปเรียนด้วยตนเองและเกิดการเรียนรู้ ในโปรแกรมประกอบไปด้วย เนื้อหาวิชา แบบฝึกหัด แบบทดสอบ ลักษณะของการนำเสนอ อาจมีทั้งตัวหนังสือ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว สีหรือเสียง เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการแสดงผลการเรียนให้ทราบทันทีด้วยข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียน และยังมี การจัดลำดับวิธีการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละคน ทั้งนี้จะต้องมีการวางแผนการในการผลิตอย่างเป็นระบบในการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่แตกต่างกันคำภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้แก่ Computer Assisted Instruction (CAI), Computer Aided Instruction (CAI), Computer Assisted Learning (CAL), Computer Aided Learning (CAL), Computer Based Instruction

(CBI), Computer Based Training (CBT), Computer Administered Education (CAE) , Computer Aided Teaching (CAT) แต่คำที่นิยมใช้ทั่วไปในปัจจุบันได้แก่ Computer Assisted Instruction หรือ CAI

3.6 ประเภทของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

วิเชียร สุนิทรธรรม (2555 อ้างใน อรุณี วิริยะจิตรรา และคณะ 2555) ได้สรุปประเภทของสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษาอังกฤษจำนวน 4 ประเภทหลัก ดังต่อไปนี้

1. คอร์สแวร์ทั้งรายวิชา (Full Online Course) หรือ Web-based Course หรือ Internet-based Course คือคอร์สแวร์สอนภาษาอังกฤษที่มีรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษภายใต้การบริหารจัดการเรียนการสอนเสมือนห้องเรียนจริง คอร์สแวร์ประเภทนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากหลักสูตรหรือแบบเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคโนโลยีทางเว็บปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนในห้องเรียนจริงมาเป็นบทเรียนบนเว็บ เช่น แบบเรียนภาษาอังกฤษเชิงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (English for Science and Technology) จาก Learn Online ของสถาบันพัฒนาวิชาชีพ สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (<http://www.learn.in.th/e-learning/index.html> หรือ <http://www.learn.in.th/homepage/>) และบทเรียนสำหรับพัฒนาทักษะการฟังและกลยุทธ์การฟัง (CHE Listening Modules) ของโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา คอร์สแวร์ร่วมรายวิชา (Course-integrated courseware)

2. คอร์สแวร์ร่วมรายวิชา เป็นการประยุกต์ใช้คอร์สแวร์กับการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน ซึ่งต่างกับการใช้คอร์สแวร์แบบแรก เพราะในแบบแรกไม่มีการเรียนการสอนจริงในห้องเรียน ทุกขั้นตอนของการเรียนการสอนเกิดขึ้นบนเครือข่ายหรือโครงข่ายอินเทอร์เน็ตหรืออินทราเน็ต หลักการของการทำคอร์สแวร์ร่วมรายวิชาครอบคลุมรายละเอียด เนื้อหา และวัตถุประสงค์หลักของรายวิชาที่สอนในชั้นเรียนทั่วไป คอร์สแวร์จะได้รับการออกแบบให้ตอบสนองกับรายละเอียดเนื้อหา และวัตถุประสงค์หลักเหล่านั้น คอร์สแวร์ร่วมรายวิชาอาจจะเป็นรูปแบบสื่อที่เสริมการฝึกปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียน หรือเป็นสื่อที่ให้เนื้อหาเพิ่มเติมจากสิ่งที่ผู้เรียนไม่ได้เรียนในห้องเรียน เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์และอยู่ในกรอบวัตถุประสงค์ที่รายวิชาที่เรียนกำหนดไว้

ข้อแตกต่างที่สำคัญของคอร์สแวร์ร่วมรายวิชากับคอร์สแวร์ทั้งวิชา คือลักษณะการนำเสนอเนื้อหาในคอร์สแวร์ทั้งวิชานั้นอาจมีเนื้อหาที่ต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเรียนจริง แต่คอร์สแวร์ร่วมรายวิชาอาจไม่ต้องการคำอธิบายในลักษณะนี้มากนัก เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนในห้องเรียนแล้ว แต่ไม่ได้หมายความว่าคอร์สแวร์ร่วมรายวิชาจะไม่มีเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้วให้เรียนรู้ คอร์สแวร์ร่วมรายวิชาอาจนำเสนอเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้วเพื่อเป็นการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนเนื้อหาบทเรียน ลักษณะที่แตกต่างกันที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือ แม้จะมีลักษณะที่เอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเวลาที่ผู้เรียนว่างคล้าย ๆ กับคอร์สแวร์ทั้งวิชา แต่คอร์สแวร์ร่วมรายวิชาจะมีการวางแผนและการ

กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาหรือทำแบบฝึกหัดตามช่วงเวลาที่กำหนดโดยผู้สอน เพื่อเป็นการบังคับให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่สอนในห้องเรียนในการเรียนด้วยตนเอง

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบคอร์สแวร์ร่วมรายวิชาที่นิยมกันมาอยู่สองประเภทคือ คอร์สแวร์ร่วมรายวิชาที่เป็นสื่อเสริม (Supplementary Courseware) และคอร์สแวร์ร่วมรายวิชาที่เป็นสื่อเติม (Complementary Courseware) รูปแบบสื่อเสริม คือ บทเรียนคอร์สแวร์ร่วมรายวิชาภาษาอังกฤษที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อทบทวนเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนในห้องเรียน ดังนั้นจึงมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเนื้อหาหลักที่เรียนในห้องเรียน แต่คอร์สแวร์ร่วมรายวิชาที่เป็นสื่อเติมมักจะไม่ใช่เนื้อหาที่เรียนไปแล้วในห้องเรียน แต่เป็นเนื้อหาภาษาที่ผู้สอนเชื่อว่าผู้เรียนจะได้เรียนเพิ่มเติมจากสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วในห้องเรียน คำศัพท์หรือไวยากรณ์อาจไม่ใช่ชุดเดียวกัน หรือการอ่านอาจเป็นบทอ่านที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนเพิ่มเติมจากในห้องเรียน

3. เว็บไซต์สอนภาษาอังกฤษ (ELT Websites) สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภาษาอังกฤษหรือเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการเรียนการสอนเพิ่มเติม โดยอาจเป็นเว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาบทเรียน หรือเป็นเว็บไซต์ที่ลิงค์ไปสู่เว็บไซต์อื่น ๆ

4. เอกสารทางเว็บ (Internet-based Materials) หมายถึงแหล่งข้อมูลที่ไม่ได้ออกแบบมาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนภาษาสำเร็จรูป หรือเป็นเว็บที่มีการแสดงข้อมูลหรือเนื้อหาการเรียนการสอนทางภาษา แต่เป็นเอกสารที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษและเป็นเอกสารที่แสดงข้อมูลโดยใช้ภาษาอังกฤษที่ออกแบบมาให้อ่านได้ทางบราวเซอร์ของอินเทอร์เน็ต (E-text) เช่น บทความสาระนิพนธ์ทางวิชาการ วารสาร นิตยสาร เป็นต้น

3.7 ประโยชน์จากการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ตุกรี รอดโพธิ์ทอง (2532) กล่าวถึงการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนว่ามีข้อได้เปรียบการใช้สิ่งพิมพ์ หรือหนังสือ ดังนี้

1. ด้านสีสัน คอมพิวเตอร์สามารถแสดงสีบนจอภาพได้หลายสีและหลายลักษณะ ข้อความหรือภาพกราฟิกที่มีสีสันสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และช่วยให้เกิดความคงทนในการจำ แม้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือจะสามารถจะพิมพ์ให้มีสีสันได้ก็ตาม แต่ต้นทุนการพิมพ์สูงและมีเทคนิคการนำเสนอยุ่งยากมากขึ้น
2. ด้านเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถกำหนดให้มีเสียงเป็นเสียงเร้าเพิ่มความสนใจของผู้เรียน และเป็นข้อมูลย้อนกลับได้
3. ด้านกราฟิก เสนอภาพและข้อความให้เกิดการเคลื่อนไหวได้

4. ด้านกิจกรรมรวม การอ่านจากจอคอมพิวเตอร์ เป็นการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือก ตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็นได้ เมื่อโปรแกรมกำหนดไว้ให้พิมพ์ที่เป็นพิมพ์ หรือผ่านอุปกรณ์ชนิดอื่น ๆ

5. ด้านการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถเปิดดูเนื้อหา ในส่วนที่ต้องการได้ก่อน ทำให้มีความตั้งใจในการเรียนรู้สูงขึ้นและรอคอยเนื้อหาที่จะปรากฏในกรอบต่อ ๆ ไป

3.8 แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกกิจกรรม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนรู้ (อ้างใน รุณมน สมชนะ, 2556)

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2525) กล่าวถึงความหมายของแบบฝึกทักษะว่า แบบฝึกหมายถึง สิ่งที่นักเรียนต้องใช้ควบคู่กับการเรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดที่ครอบคลุมกิจกรรมที่นักเรียนพึงกระทำ จะแยกกันเป็นหน่วยหรือจะรวมเล่มก็ได้ แบบฝึกทางภาษาหมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นเสริมสร้างความเข้าใจทางภาษาตามแนวหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนที่ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ได้ถูกต้อง

ศศิธร รัชต์ถิษณานันท์ (2542) ให้ความหมายแบบฝึกเสริมทักษะว่า หมายถึง แบบฝึกเสริมทักษะที่ใช้ฝึกความเข้าใจ ฝึกทักษะต่าง ๆ และทดสอบความสามารถของนักเรียนตามบทเรียนที่ครูสอนว่า นักเรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด

รุณมน สมชนะ (2556) ให้ความเห็นว่าในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกประเภท ทุกสาระการเรียนรู้ แบบฝึกประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกกิจกรรม จัดเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญยิ่งของการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระนั้น หากผู้เรียนขาดการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ แล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะตกต่ำอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะการฝึก ไม่ว่าจะเป็นการฝึกทำแบบฝึกหัด ฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบแล้ว กระบวนการเรียนรู้จะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

แบบฝึก แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกกิจกรรมจัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง มีหมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะให้แก่ผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ดีขึ้น แบบฝึกมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนวิชาทักษะ ช่วยให้ครูและนักเรียนพบข้อบกพร่องทางการเรียนการสอน และแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

3.9 ประโยชน์ของแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกกิจกรรม

แบบฝึกทักษะทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะที่แก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และช่วยให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้ และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีและนำไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้ Greene และ Petty (1971) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ใช้เสริมหนังสือแบบเรียนในการเรียนทักษะ
2. เป็นสื่อการสอนที่ช่วยแบ่งเบาภาระของครู
3. เป็นเครื่องมือที่ช่วยฝึกฝนและส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้ดีขึ้น แต่จะต้องได้รับการดูแลและเอาใจใส่จากครูด้วย
4. แบบฝึกที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นการช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จ ตามระดับความสามารถของเด็ก
5. จะช่วยเสริมทักษะให้คงอยู่ได้นาน
6. เป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจบบทเรียนแต่ละครั้ง
7. แบบฝึกที่จัดทำเป็นรูปเล่มจะอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเก็บรักษาไว้เพื่อทบทวนด้วยตนเองได้
8. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและข้อบกพร่องในการสอน ตลอดจนทราบปัญหา ข้อบกพร่อง และจุดอ่อนของนักเรียน ช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วถึง
9. ช่วยให้เด็กมีโอกาสฝึกทักษะได้อย่างเต็มที่
10. แบบฝึกทักษะที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้วจะช่วยครูประหยัดเวลาและแรงงานในการสอน การเตรียมการสอน การสร้างแบบฝึกทักษะ และช่วยให้นักเรียนประหยัดเวลาในการลอกโจทย์แบบฝึกหัด

จากความสำคัญของแบบฝึกดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึกนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะ และทบทวนได้ด้วยตนเอง และช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและข้อบกพร่องในการสอนทราบปัญหา ข้อบกพร่อง และจุดอ่อนของนักเรียน เพื่อให้แก้ไขได้ทันทั่วถึง

4. ทักษะภาษาอังกฤษ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าพระราชทานถึงความสนพระทัยในวิชาภาษาอังกฤษสมัยทรงพระเยาว์ (อ้างในกองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2550) ว่า “...ตอนเด็กๆ ข้าพเจ้าเรียนวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างจะอ่อนและหนีเรียนอยู่เสมอ หลังจากเฝ้าพระบรมราโชวาทของทูลกระหม่อมพ่อ เรื่อง ทำไมคนเราต้องเรียนภาษาอังกฤษ แล้วสมเด็จพระแม่ก็ค่อย ๆ เริ่มสอนศัพท์อังกฤษให้ท่องให้อ่านหนังสือตามลำดับยากง่าย...”และทรงพระราชทานพระราชดำริไว้ในหนังสือมณีพลอยร้อยแสง ว่า “...ถ้าเรารู้ภาษา รู้จักการใช้ภาษาที่ดี ก็จะสามารถเอาความรู้ของคน มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ถ่ายทอดให้ผู้อื่นรู้ หรือ โฆษณาชวนเชื่อ ให้ผู้อื่นคล้อยตามความคิดของตนได้...”

บุญมาศ แสงเงิน (2553) นำเสนอความหมายของทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษว่าเป็นทักษะในการนำภาษาอังกฤษมาใช้ในงาน แบ่งออกได้เป็น 5 ระดับ

ระดับที่ 1 สามารถพูด เขียน อ่านและฟังภาษาอังกฤษในระดับเบื้องต้นและสื่อสารให้เข้าใจได้

ระดับที่ 2 มีทักษะระดับที่ 1 และสามารถพูด เขียน อ่านและฟังภาษาอังกฤษ และทำความเข้าใจสาระสำคัญของเนื้อหาต่าง ๆ ได้

ระดับที่ 3 มีทักษะระดับที่ 2 และสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานได้โดยถูกหลักไวยากรณ์

ระดับที่ 4 มีทักษะระดับที่ 3 และเข้าใจด้านวาทศิลป์ในภาษาอังกฤษในรูปแบบต่าง ๆ สามารถประยุกต์ใช้ในงานได้อย่างถูกต้อง ทั้งในหลักไวยากรณ์และความเหมาะสมในเชิงเนื้อหา

ระดับที่ 5 มีทักษะระดับที่ 4 และมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างลึกซึ้ง ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา สามารถประยุกต์วาทศิลป์ในรูปแบบได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องและสละสลวย อีกทั้งมีความเชี่ยวชาญศัพท์เฉพาะด้านในสาขาวิชาของตนอย่างลึกซึ้ง

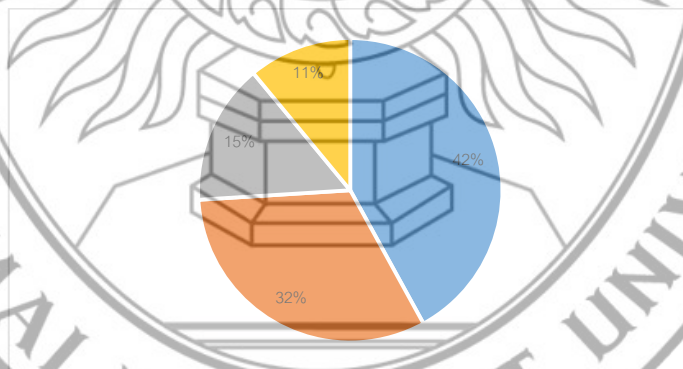
วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ความมานะพยายาม และความอดทนในการเรียนรู้ และฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะภาษาอังกฤษ เพราะทักษะ (Skills) หมายถึง ความชัดเจน และความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ ทักษะภาษาอังกฤษจึงหมายถึง ทักษะทางภาษาในด้านการฟัง (Listening) การพูด (Speaking) การอ่าน (Reading) และการเขียน (Writing) ภาษาอังกฤษ

4.1 ทักษะการฟัง

Widdowson (1983, อ้างใน รัตติกาล ชำนาญยา, 2552) กล่าวถึงความหมายของการฟังว่า หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจว่าประโยคดังกล่าวมีหน้าที่อย่างไรในการสื่อสาร โดยผู้ฟังเลือกจดจำ เฉพาะสิ่งที่สัมพันธ์หรือตรงกับจุดประสงค์ในการฟังและไม่สนใจต่อสิ่งที่ไม่ต้องการ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการฟังหมายถึงความสามารถที่ผู้เรียนเข้าใจว่าประโยคนั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งที่พูดไปแล้วอย่างไรและมีหน้าที่ในการสื่อสารอย่างไร ในขั้นนี้ผู้ฟังเลือกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ฟังเองและตัดส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป

Krashen (1983, อ้างใน รัตติกาล ชำนาญยา, 2552) ให้ความหมายของการฟังว่าการฟังหมายถึง การรับตัวป้อนที่มีความหมายเพื่อรับรู้ตัวภาษา หรือพัฒนาภาษาได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการในการ เรียนการสอน ไม่ควรบังคับให้ผู้เรียนพูดภาษาที่สองหรือภาษาเป้าหมายจนกว่านักเรียนหรือผู้ฟังจะมี โอกาสในการรับรู้ภาษาพอสมควร หรือเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมา

วิไลพร ธนสุวรรณ (2530) กล่าวว่าทักษะการฟังเป็นทักษะเบื้องต้นของทักษะทั้ง 4 ตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษา (The Nature of Language Learning) ดังนั้นความสำเร็จของการเรียน ภาษาต่างประเทศจึงขึ้นอยู่กับว่าผู้เรียนสามารถฟังได้ดีเพียงใด นอกจากนี้ John W. Keltner พบว่า ผู้ที่ สื่อสารนั้น มีอัตราส่วนของการใช้ทักษะทางภาษา คือ ใช้เวลาในการฟัง 42% การพูด 32% การอ่าน 15% และการเขียน 11% ซึ่งทำให้เห็นว่า การฟังมีความสำคัญในการกำหนดความล้มเหลวหรือ ความสำเร็จของการสื่อสารอย่างมาก

ภาพที่ 1 อัตราส่วนของการใช้ทักษะทางภาษา

4.1.1 ระดับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ

Mackey, W.F. (1965) แบ่งระดับความสามารถในการฟังออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับการเรียนรู้ (Recognition Level) เป็นการแยกแยะเสียงเกี่ยวกับการเน้นเสียงหนัก ของพยางค์ และท่วงทำนองการขึ้นลงของเสียง

2. ระดับความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถฟังสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งข้อความที่ได้โดยเข้าใจ

Valette and Disick (1972) แบ่งระดับขั้นการฟังออกเป็น 5 ขั้นดังนี้

1. ขั้นกลไก (Mechanical Skills) เป็นระดับที่ผู้เรียนได้ยินความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศจากเสียงที่ได้ยิน แต่ไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยิน
2. ขั้นความรู้ (Knowledge) เป็นระดับที่ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำ หรือประโยคที่ฟัง สามารถทำตามคำสั่ง สามารถจับคู่ประโยคที่ได้ยินเข้ากับรูปภาพ
3. ขั้นถ่ายโอน (Transfer) เป็นระดับที่ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง และคำศัพท์ สามารถตอบคำถามได้ว่าถูกหรือผิด สามารถเลือกข้อความหรือคำตอบที่เหมาะสมกับคำถาม และสามารถเข้าใจข้อความที่มีหลายประโยค
4. ขั้นการสื่อสาร (Communication) เป็นระดับที่ผู้เรียนเข้าใจคำสั่งและอธิบายเป็นภาษาต่างประเทศได้ สามารถเข้าใจความหมายโดยทั่ว ๆ ไป ของข้อความที่มีศัพท์ซึ่งไม่คุ้นเคย หรือเป็นศัพท์ใหม่ สามารถที่จะเติมข้อความที่ไม่เคยได้ยินให้สมบูรณ์ได้ สามารถเข้าใจสิ่งที่เจ้าของภาษาพูดในบทละคร ภาพยนตร์ รายการวิทยุ หรือรายการโทรทัศน์
5. ขั้นวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ชนิดของข่าวสาร สามารถจำแนกมาตรฐานของภาษาพูดของชนชนในสังคม หรือภาษาพูดนั้นใช้ในท้องถิ่นใด สามารถเข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายแฝงของข่าวสารที่ฟัง ทราบความแตกต่างของความหมายจากระดับเสียงในคำและในประโยค สามารถอธิบายอารมณ์ และน้ำเสียงของผู้พูดได้

4.1.2 การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ

C. B. Paulston & Others (1976, อ้างใน สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) ได้เสนอแนะขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการฟัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้รู้จุดมุ่งหมายของการฝึกทักษะการฟัง ผู้เรียนต้องแจ้งให้ผู้เรียนได้รู้จุดมุ่งหมายเฉพาะ หรืองานที่จะทำหลังจากฟังแล้ว เช่น ผู้เรียนจะต้องรู้ว่าเมื่อฟังจบแล้วจะต้องตอบคำถาม หรือทำแผนภูมิเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง เป็นต้น
2. ให้ผู้เรียนฟังข้อความหรือเรื่องราวที่เตรียมไว้ ข้อความที่ฟังควรเป็นข้อความที่ใช้อัตราความเร็วปกติ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ฟังซ้ำ ซึ่งจะฟังซ้ำก็ครั้งนั้นขึ้นอยู่กับความยาวและความยากง่ายของเรื่องที่ฟัง ลักษณะงานที่ให้ทำ และความสามารถของผู้เรียน
3. ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด หรืองานที่มอบหมายให้ หลังจากการฟังให้
4. ผู้สอนให้คำติ ชม ในงานของผู้เรียน เช่น เฉลยคำตอบ หรือให้ผู้เรียนได้แก้ใจคำตอบที่ผิดด้วยตนเอง

ทิพพิดี อ่องแสงคุณ (2535, อ้างใน พิชญา นุเสน, 2554) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทักษะการฟังว่า ควรจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยากดังนี้

1. ฟังทักษะให้จดจำและเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยิน เช่น การฟังเสียง พยัญชนะ คำเดี่ยว วลีและประโยคโดยพยายามเชื่อมโยงคำต่าง ๆ ที่ได้ยินเป็นกลุ่มคำที่มีความหมาย
2. ฟังทักษะให้ผู้เรียนคาดเดาเหตุการณ์ในสิ่งที่ได้ยิน และจดจำเนื้อเรื่อง เช่น การฟังเรื่องสั้น ๆ การฟังบทสนทนาหรือข้อความต่าง ๆ

4.2 ทักษะการพูด

ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงหรือสำเนียงให้ถูกต้อง องค์ประกอบสำคัญ นอกเหนือจากเสียงหรือสำเนียง คือ ศัพท์ ไวยากรณ์ ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค ตลอดจนการใช้กริยา ท่าทางประกอบในการสื่อสาร วิลพร ธนสุวรรณ (2530) กล่าวว่าตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษา (The Nature of Language Learning) การพูดเป็นการแสดงออกซึ่งความคิด ความต้องการทางหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงออกทางวาจาโดยใช้ภาษาสื่อ สุมิตรา อังควัฒนกุล (2540) ได้ให้ความหมายของการพูดว่าเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้นทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพธุรกิจต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากเพราะผู้ที่พูดได้ ย่อมสามารถฟังผู้อื่นได้เข้าใจ และจะช่วยให้การอ่านและการเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนและเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจดจำ

สุภัทธา อักษรานุเคราะห์ (2532) ได้อธิบายความสามารถทางการพูดว่าเป็นความสามารถในการผลิตภาษา (Productive Skill) ที่ผู้พูดจะต้องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกออกมาเป็นรหัสของภาษา หรือเป็นคำพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้จะเน้นหนักเบาในคำและระดับเสียงสูงต่ำในประโยคแล้ว ผู้พูดยังได้แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมและสภาพของผู้พูดคือแสดงจุดมุ่งหมายในการพูดว่าต้องการสื่ออะไร กับใคร ที่ไหน และพูดอย่างไร เป็นต้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อสถานการณ์นั้น ๆ และผู้พูดยังต้องมีความคล่อง (Fluency) และความถูกต้อง (Accuracy) ไม่รีรอที่จะโต้ตอบ มิฉะนั้นจะทำให้การสนทนาหยุดชะงักล้มเหลว เพราะผู้ฟังจะไม่สนใจอีกต่อไป

4.2.1 ระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

Carroll (1980) ได้แบ่งระดับความสามารถในการพูดออกเป็น 9 ระดับดังนี้

1. ระดับผู้ไม่สามารถใช้ภาษาได้เลย (Non-user)
2. ระดับผู้ใช้ภาษาได้เพียงเล็กน้อย (Intermittent)

3. ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัดมาก (Extremely Limited) คือ พูดได้ตะกุกตะกัก เข้าใจในบท สนทนาแบบเร็วได้เพียงเล็กน้อย ไม่สามารถพูดคุยเป็นเรื่องเป็นราวได้ต่อเนื่อง แต่สามารถจับใจความสำคัญได้

4. ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัด (Marginal) คือ สามารถโต้ตอบสนทนาได้ แต่ไม่สามารถพูด เสนอแนะ หรืออภิปรายได้ มีข้อจำกัดในการสนทนา ขาดความคล่องแคล่ว ถูกต้อง แต่ยังสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันได้

5. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ปานกลาง (Modest) คือ สามารถสื่อสารใจความสำคัญในบทสนทนา ได้ แต่ยังใช้ไวยากรณ์ผิดพลาด ติดตามหรือทบทวนข้อความเพื่อให้ได้ข้อความที่ชัดเจน ขาดความ คล่องแคล่ว สามารถเป็นผู้นำในการสนทนาได้ แต่ยังไม่น่าสนใจเพราะขาดลีลาทางภาษา

6. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ค่อนข้างดี (Competent) คือ ผู้พูดสามารถพูดในหัวข้อที่ต้องการได้ เปลี่ยนเรื่องได้ หยุดการสนทนาเป็นครั้งคราว สามารถเริ่มเรื่องสนทนาได้

7. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดี (Good) คือ ผู้พูดสามารถเล่าเรื่องได้ชัดเจน และมีเหตุผล สนทนาได้ อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่คล่องแคล่วมากนัก สามารถติดตามการสนทนา มีการพูดซ้ำข้อความเดิม บ้าง แต่สามารถโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดีมาก (Very Good) คือ ผู้พูดสามารถอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำการสนทนา ดำเนินเรื่องต่อไป และขยายความได้ตามความจำเป็น แสดง อารมณ์ขัน และ โต้ตอบด้วยน้ำเสียง และท่าทางที่เหมาะสม

9. ระดับผู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษา (Expert) คือ ผู้พูดสามารถพูดได้เหมือนเจ้าของภาษา สนทนาในหัวข้อต่าง ๆ และสามารถจับใจความสำคัญได้

4.2.2 การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532) ได้เสนอแนะสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับการสอนทักษะการพูด มีดังนี้

1. นักเรียนจะต้องมีความรู้ในด้านการออกเสียงการเลือกความหมายและกฎไวยากรณ์ ของภาษา โดยสามารถนำสิ่งที่เรียนมาไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ กล่าวคือจะต้องมีทักษะทางภาษาและทักษะทางการสื่อสาร

2. ครูควรเลือกเนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน อีกทั้งควรเน้น บทสนทนาที่ไม่เป็นทางการและควรเป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน โดยสามารถชี้ให้เห็นกฎการพูดได้คือรู้วาทสนทนานั้นใครพูดกับใคร พูดเรื่องอะไร พูดที่ไหน พูดอย่างไร และผู้พูดมีจุดประสงค์อย่างไร

3. บรรยากาศในการสอนทักษะการฟัง พุคควรเป็นบรรยากาศที่ไม่เครียดโดยให้นักเรียน มีความสบายใจและไม่อายที่จะพูด

4. ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนสนใจกลวิธีที่จะพูดให้ผู้อื่นสนใจเช่น รู้จักการเริ่มต้นการสนทนา การใช้เวลาคิดระหว่างสนทนา การจบการสนทนา และการรู้จังหวะที่จะหยุดพูดเพื่อฟังผู้อื่น เป็นต้น โดยผู้สอนอาจฝึกให้รู้จักใช้คำที่จะดำเนินการสนทนาให้เหมาะสมกับสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

จึงสรุปได้ว่าทักษะการพูด เป็นพฤติกรรมทางการแสดงออก เกี่ยวข้องกับการออกเสียงหรือออกสำเนียงให้ถูกต้อง ผู้เรียนที่มีความพากเพียรพยายามหมั่นฝึกฝนบ่อย ๆ ก็จะสามารถทำได้ดี องค์ประกอบสำคัญ นอกจากเสียงหรือสำเนียงแล้ว ได้แก่ ศัพท์ ไวยากรณ์ ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค ตลอดจนการใช้กริยาท่าทางประกอบในการสื่อสาร

4.3 การวัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษ

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ระบุว่า สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล การเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตการศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544)

4.3.1 ลักษณะของการวัดและประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะดังนี้

1. ต้องระบุสิ่งที่มุ่งประเมินให้ชัดเจน ผู้ประเมินต้องทราบว่าผลการเรียนรู้ที่ต้องการประเมิน ประกอบด้วยคุณลักษณะ (Traits) ที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อที่จะเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม

2. เลือกเทคนิคการวัดที่เหมาะสม ผู้ประเมินต้องเลือกเครื่องมือ รูปแบบคำถามที่ใช้ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ หรือสมรรถภาพของผู้เรียน โดยเครื่องมือเหล่านั้นต้องให้ผลที่ถูกต้อง มีความเป็นปรนัยและสะดวกต่อการนำไปใช้

3. ควรใช้วิธีการวัดหลายอย่างประกอบกัน เนื่องจากเครื่องมือแต่ละชนิดมีข้อดี/ข้อเสียที่แตกต่างกัน ผู้ประเมินจึงควรเลือกใช้วิธีการวัดหลายอย่างให้ครอบคลุมผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน และต้องทำการวัดหลาย ๆ ครั้ง

4. ควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด การวัดคุณลักษณะใดก็ตามจะมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นได้เสมอ ผู้ประเมินควรศึกษาถึงแหล่งของความคลาดเคลื่อนและพยายามขจัดให้เหลือน้อยที่สุด

5. ใช้สารสนเทศจากการประเมินสำหรับการตัดสินใจ การประเมินเป็นกระบวนการของการปรับปรุงและพัฒนาผู้สิ่งที่ดีขึ้น การประเมินมิได้สิ้นสุดเมื่อทราบผลการประเมิน แต่การประเมินมีความสำคัญอยู่ที่การนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่ดีในการจัดการศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

4.3.2 ประเภทของการวัดและประเมินการเรียนรู้

การวัดและประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการวัดและการประเมิน ทำให้ผู้สอนได้สารสนเทศที่เป็นปรนัยและเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอน การวัดและการประเมินในกระบวนการเรียนการสอนสามารถแบ่งเป็นประเภทตามขั้นตอนหรือช่วงเวลาของการดำเนินการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. การวัดและประเมินก่อนเริ่มต้นการเรียนการสอน
2. การวัดและประเมินระหว่างการเรียนการสอน
3. การวัดและประเมินหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน

การวัดและประเมินระหว่างการเรียนการสอน

การวัดและประเมินระหว่างการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่กระทำเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถของผู้เรียนขณะที่การเรียนการสอนยังคงดำเนินอยู่ การวัดและประเมินผลประเภทนี้สามารถจำแนกออกเป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้ากับการวัดและประเมินปัญหาอุปสรรคของการเรียนรู้

1. การวัดและประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Formative Evaluation) เป็นการวัดและประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถหรือทักษะตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการสอนหรือไม่ เครื่องมือที่ใช้วัดอาจเป็นแบบสอบประจำหน่วย แบบสอบย่อย การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น สารสนเทศที่ได้จากการวัดและประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้นี้จะช่วยบ่งชี้พัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้จะช่วยบ่งชี้พัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อทำการปรับปรุงการเรียน และเป็นข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน เพื่อทำการปรับปรุงการสอน ตลอดจนใช้ในการตัดสินใจว่าผู้เรียนคนใดสามารถผ่านหรือไม่ผ่านจุดประสงค์ประจำหน่วย ถ้าทุกคนผ่านจะได้ทำการสอนหน่วยต่อไป แต่ถ้าบางคนไม่

ผ่านจะได้ทำการสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องให้มีการเรียนรู้ที่เต็มเต็มที่ขาดหายไปทันทีหลังการสอน

2. การวัดและประเมินปัญหาอุปสรรคในการเรียนรู้ (Diagnostic Evaluation) หลังจากจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องของการเรียนรู้ระหว่างที่การเรียนการสอนยังคงดำเนินอยู่แล้วถ้าหากจุดบกพร่องหรือความล้มเหลวของการเรียนรู้ยังคงมีอยู่ ซึ่งการสอนซ่อมเสริมไม่สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ก็ควรมีการศึกษาถึงอุปสรรคปัญหานั้นอย่างลึกซึ้ง โดยใช้แบบสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) แบบสอบชนิดนี้จะสร้างตามลำดับขั้นของตรรกศาสตร์ สำหรับการคิดที่ถูกต้องในการแก้ปัญหานั้นแล้วให้ผู้เรียนทำเพื่อสืบค้นถึงสาเหตุของปัญหา เพราะในเรื่องนั้นปัญหาอาจมีแหล่งที่เกิดแตกต่างกัน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนสิ่งแวดล้อม เนื้อหาวิชา ผู้สอน เป็นต้น โดยอาจมีการใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ประกอบการสืบค้นปัญหา สารสนเทศที่ได้จากการวัดและประเมินปัญหาอุปสรรคในการเรียนรู้จะทำให้ทราบถึงสาเหตุแห่งปัญหาอุปสรรคของการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถทำการปรับปรุงแก้ไขได้ตรงจุด เช่น การปรับปรุงยุทธวิธีการสอน การหามาตรการการสอนเสริม การจัดเรียงลำดับขั้นของเนื้อหาและวิธีการสอนที่เหมาะสม เป็นต้น การประเมินระหว่างเรียนเป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้วางแผนไว้หรือไม่ ทั้งนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมิน ไปสู่การปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องของผู้เรียน และส่งเสริมผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถให้เกิดพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ การประเมินผลระหว่างเรียนมีแนวทางในการปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผนการเรียนรู้และการประเมินผลระหว่างเรียน ผู้สอนจัดทำแผนการเรียนรู้และแนวทางการประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งในแผนการเรียนรู้ควรระบุภาระงานที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2. เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมหลักที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทั้งนี้วิธีการประเมินที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการประเมินระหว่างเรียน ได้แก่ การประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่ามีความรู้ ทักษะและความสามารถ ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นผลจากการเรียนรู้ ตามที่ผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการประเมินที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการประเมินระหว่างเรียน มีดังนี้

2.1 การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล ได้แก่

2.1.1 การถามตอบระหว่างทำกิจกรรมการเรียน

2.1.2 การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้เรียน

2.1.3 การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

2.1.4 การสอบปากเปล่าเพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ

2.1.5 การอ่านบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน

2.1.6 การตรวจแบบฝึกหัดและการบ้าน พร้อมให้ข้อมูลป้อนกลับ

2.2 การประเมินจากการปฏิบัติ เป็นวิธีการประเมินที่ผู้สอนมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยเพียงใด การประเมินการปฏิบัติผู้สอนต้องเตรียมการในสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ภาระงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Tasks) 2) เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) วิธีการประเมินการปฏิบัติจะเป็นไปตามลักษณะงาน ดังนี้

2.2.1 ภาระงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนทำเป็นรายบุคคล/กลุ่ม จะประเมินวิธีการทำงานตามขั้นตอนและผลงานของผู้เรียน

2.2.2 ภาระงานหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติเป็นปกติในชีวิตประจำวัน จะประเมินด้วยวิธีการสังเกต จดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้เรียน

2.2.3 การสาธิต ได้แก่ การให้ผู้เรียนแสดงหรือปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด เช่น การใช้เครื่องมือปฏิบัติงาน การทำกายบริหาร การเล่นดนตรี จะประเมินวิธีการและขั้นตอนในการสาธิตของผู้เรียนด้วยวิธีการสังเกต

2.2.4 การทำโครงการ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ผู้สอนต้องมอบหมายให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ ในทุกช่วงชั้น ดังนั้นผู้สอนจึงต้องกำหนดภาระงานในลักษณะของโครงการให้ผู้เรียนปฏิบัติในรูปแบบใด รูปแบบหนึ่งใน 4 รูปแบบ ต่อไปนี้ โครงการสำรวจ โครงการสิ่งประดิษฐ์ โครงการแก้ปัญหาหรือการทดลองศึกษาค้นคว้า และโครงการอาชีพ โดยวิธีการประเมินผลโครงการ ควรประเมิน 3 ระยะ คือ

2.2.4.1 ระยะก่อนทำโครงการ โดยประเมินความพร้อมการเตรียมการและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน

2.2.4.2 ระยะทำโครงการ โดยประเมินการปฏิบัติจริงตามแผนวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ และการปรับปรุงงานระหว่างปฏิบัติ

2.2.4.3 ระยะสิ้นสุดการทำโครงการ โดยประเมินผลงานและวิธีการนำเสนอผลการดำเนินโครงการ

2.2.4.4 การกำหนดให้ผู้เรียนทำโครงการ สามารถทำได้ 3 แบบ คือ

1) โครงการรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกปฏิบัติงานตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ

2) โครงการกลุ่ม เป็นการทำโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อน ต้องให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันหลายด้านช่วยกันทำ การประเมินโครงการควรเน้นการประเมินกระบวนการกลุ่ม

3) โครงการผสมระหว่างรายบุคคลกับกลุ่ม เป็นโครงการที่ผู้เรียนทำร่วมกัน แต่เมื่อเสร็จงานแล้วให้แต่ละคนรายงานผลด้วยตนเองโดยไม่ต้องได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกในกลุ่ม การประเมินการปฏิบัติงานดังกล่าวมาข้างต้น ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติ เช่น 1) แบบวัดภาคปฏิบัติ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม 3) แบบตรวจสอบรายการ 4) เกณฑ์การให้คะแนน เป็นต้น

2.3 การประเมินสภาพจริง

การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน และเป็นองค์รวมมากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป วิธีการประเมินสภาพจริงไม่มีความแตกต่าง จากการประเมินจากการปฏิบัติเพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่า เนื่องจากเป็นสถานการณ์จริง หรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียง แต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมาก เพราะจะทำให้ทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ว่ามีจุดเด่นและข้อบกพร่องในเรื่องใด อันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ตรงประเด็นที่สุด

2.4 การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน

การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการประเมินที่ช่วยส่งเสริมให้การประเมินตามสภาพจริง มีความสมบูรณ์สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนมากขึ้น โดยการให้ ผู้เรียนได้เก็บรวบรวมผลงานจากการปฏิบัติจริง ทั้งในชั้นเรียนหรือในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาจัดแสดงอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็น ความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ พัฒนาการ และสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้ของผู้เรียน การวางแผนดำเนินการประเมินด้วยแฟ้มผลงานที่สมบูรณ์ จะช่วยผู้สอนให้สามารถประเมินจากแฟ้มสะสมงานแทนการประเมินจากการปฏิบัติจริงได้

5. แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานด้านอุตสาหกรรมบริการสาขาการบริการโรงแรมและที่พักในอาเซียน

ปี 2558 ประเทศไทยเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) พร้อมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 9 ประเทศ โดยมีข้อตกลงที่กลุ่มสมาชิกอาเซียนยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangement : MRA) ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี

จุดประสงค์ของ MRA ของอาเซียนก็เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ โดยอาเซียนตกลงกันว่า จะยอมรับคุณสมบัติเพื่ออำนวยความสะดวกในขั้นตอนการขอใบอนุญาต แต่ MRA

ของอาเซียนจะยังไม่ไปถึงขั้นที่จะยอมรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพซึ่งกันและกัน และจะเน้นหลักว่า นักวิชาชีพต่างด้าวจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศที่ตนต้องการเข้าไปทำงาน

ในการประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียน (M-ATM) ครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2552 รัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียนลงนามในข้อตกลงอาเซียนด้านบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยว (ASEAN MRA on Tourism Professionals) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวในอาเซียน 9 ประเทศ โดยปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่ได้ลงนามในข้อตกลงนี้ เนื่องจากคิดเงื่อนไขต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญของประเทศ และในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2555 ประเทศไทย โดยนายชุมพล ศิลปอาชา รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ลงนามในข้อตกลงดังกล่าว ทำให้ปัจจุบันการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวครอบคลุมทุกประเทศสมาชิกอาเซียน

ตามแผนดำเนินงานที่วางไว้ อาเซียนจะจัดทำ “มาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน” (ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals : ACCSTP) และสามารถนำไปใช้ได้ในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ โดย ACCSTP จะระบุถึงสมรรถนะพื้นฐานขั้นต่ำของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวในสายงานสาขาต่าง ๆ โดยบุคลากรที่ได้รับประกาศนียบัตรสมรรถนะวิชาชีพบริการท่องเที่ยวในสาขาที่ระบุใน ACCSTP จากหน่วยงานที่รับผิดชอบของประเทศใดประเทศหนึ่ง จะสามารถทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ได้ โดยสิทธิการทำงานจะยังอยู่ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับของประเทศที่บุคคลผู้นั้นถูกจ้างงาน ดังนั้นประกาศนียบัตรดังกล่าวจึงถือเป็นเครื่องรับรองสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการสมัครงานด้านการท่องเที่ยวในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการจัดทำมาตรฐานสมรรถนะนี้ มุ่งเน้นสำหรับกลุ่มธุรกิจสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธุรกิจโรงแรม (Hotel Services) และกลุ่มธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว (Travel Services) โดยจะครอบคลุมทั้งหมด 32 ตำแหน่งงาน ใน 6 สาขา สิทธิในการประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายและข้อบังคับของประเทศผู้รับ โดยกำหนดหลักสูตรการท่องเที่ยวแห่งอาเซียนสำหรับ 2 สาขา 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน ดังนี้

1. สาขาที่พัก (Hotel Services)

1.1 แผนกต้อนรับ (Front Office) มี 5 ตำแหน่งงาน

- 1.1.1 ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ (Front Office Manager)
- 1.1.2 ผู้ควบคุมดูแลฝ่ายต้อนรับ (Front Office Supervisor)
- 1.1.3 พนักงานต้อนรับ (Receptionist)
- 1.1.4 พนักงานรับโทรศัพท์ (Telephone Operator)
- 1.1.5 พนักงานยกกระเป๋า (Bell Boy)

1.2 แผนกแม่บ้าน(House Keeping) มี 6 ตำแหน่งงาน

1.2.1 ผู้จัดการแผนกแม่บ้าน (Executive Housekeeper)

1.2.2 ผู้จัดการฝ่ายซักกรีด (Laundry Manager)

1.2.3 ผู้ควบคุมดูแลห้องพัก (Floor Supervisor)

1.2.4 พนักงานซักกรีด (Laundry Attendant)

1.2.5 พนักงานดูแลห้องพัก (Room Attendant)

1.2.6 พนักงานทำความสะอาด (Public Area Cleaner)

1.3 แผนกประกอบอาหาร (Food Production) มี 7 ตำแหน่งงาน

1.3.1 หัวหน้าพ่อครัว (Executive Chef)

1.3.2 พ่อครัวแต่ละงาน (Demi Chef)

1.3.3 ผู้ช่วยพ่อครัวฝ่ายอาหาร (Commis Chef)

1.3.4 พ่อครัวงานขนมหวาน (Chef de Partie)

1.3.5 ผู้ช่วยพ่อครัวขนมหวาน (Commis Pastry)

1.3.6 งานขนมปัง (Baker)

1.3.7 งานเนื้อ (Butcher)

1.4 แผนกอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage Service) มี 5 ตำแหน่งงาน

1.4.1 ผู้อำนวยการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Director)

1.4.2 ผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Outlet Manager)

1.4.3 หัวหน้าพนักงานบริการ (Head Waiter)

1.4.4 พนักงานผสมเครื่องดื่ม (Bartender)

1.4.5 พนักงานบริการ (Waiter)

2. สาขาการเดินทาง (Travel Services)

2.1 แผนกธุรกิจนำเที่ยว (Travel Agencies) มี 4 ตำแหน่งงาน

2.1.1 ผู้จัดการทั่วไป (General Manger)

2.1.2 ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป (Assistant General Manager)

2.1.3 หัวหน้าผู้แนะนำการเดินทาง (Senior General Manager)

2.1.4 ผู้แนะนำการเดินทาง (Travel Consultant)

2.2 แผนกบริหารธุรกิจนำเที่ยว (Tour Operation) มี 5 ตำแหน่งงาน

2.2.1 ผู้จัดการธุรกิจ (Product Manager)

2.2.2 ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด (Sales and Marketing Manager)

2.2.3 ผู้จัดการฝ่ายบัญชี (Credit Manager)

2.2.4 ผู้จัดการฝ่ายตั๋ว (Ticketing Manager)

2.2.5 ผู้จัดการฝ่ายท่องเที่ยว (Tour Manager)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำออง เรืองไทย (2549) ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษและความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยกิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียน โดยกิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีระดับความคิดเห็นหลังจากเรียนภาษาอังกฤษโดยกิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย

จิตติวรรณ อินทรผล (2549) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โรงเรียนชัยใหญ่พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ 73.18 โดยมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 73.33

รัตนี คงน้อย (2551) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยเม็กราษฎร์นุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ 73.06 โดยมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 88.00

รัชมาศ พิภักดิ์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธราทองพิทยาคม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับ

ความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนภายหลังจากเรียน โดยการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียน โดยการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

วารินทร์ หอมเฮ้า (2557) ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โรงเรียนบ้านดงยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบปัญหาทั้งในส่วนของครูและนักเรียน ในส่วนของครู ได้แก่ ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับน้อย ครูขาดทักษะและวิธีการในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ดี ครูขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพตนเองในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และครูไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ทางด้านนักเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับมาก ภายหลังจากการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศการสอนภายใน พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับดี ผลการประเมินการจัดแผนการเรียนรู้วงรอบที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในวงรอบที่ 2 มีผลการประเมินที่ดีขึ้นอยู่ในระดับมาก

วัชร หงส์อนรรักษ์ และนวลศรี ชำนาญกิจ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพ 82.71/80.29 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 88.57 4. เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05